

Swenska
och
lappesko
ABC
Hook

1838

NYK

HELSINGIN
YLIOPISTON
KIRJASTO

Swenske och Lappiske

A B C Book.

Q a b c

d e f f

g h i k

l m n o p q r s t

u v w x y z.

å ä ö i y.

A B C D E F G H I K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z.

A b c d e f f g h i l l m n o
p q r s s t u v w x y z.

HELSINGIN
YLIOPISTON
KIRJASTO

Alkuperäinen: Uppsala UB

Den nya sällsynna ABC: B. k.
är skänkt till Uppsala Bibliotek
af Conc. Rådet och Riddaren
Anders Schönberg. 1797.

Fotostat efter unicum i U
[Spårkott, S. 41: 231].

Uppsala: E. Mattsson 1838.

85 0931

Handwritten notes in the right margin, including the word "Apocrypha" at the top and other illegible characters below.

Main body of text, appearing as a dense block of mirrored or bleed-through characters, likely from a printed book. The text is mostly illegible due to the bleed-through effect.

Speske

ala
Uaterson

Bönen.

Aldher wår som åst
i Himblom. Helgat
warde tite Namn.
Tilkomme tite Rijke. Ghec
ein wilje såsom i Himmelen/
så och på Jordenne. Wårt
dageligha Brödh giff off is-
dagh. Och förlåt off våra
skulder / såsom och wij förlå-
te them off skyldige åro. Och
inledh off icke i frestelsen / v-
than frels off irån ondo / A-
men.

Räfskwas.

Ackie mijan jocko lei
almen. Paffen hiad
ta tuun Namma.
Qwätkopoote tuun Ryfe.
Hiadta tuun willio/naukockte
almen nau ai ädreimen kale-
ne. Watte mün vdrin mijan
ferta päiwen laipem. Ja wat-
te mijan succuaid andagasin/
naukockte ai mija waccim sijt
jocko mijan wästan tackam le-
in. Ja äle mijam laidi tocko
kiäggielabma. Adutto wall
wariale mijam pahast/Almen

Troon.

Slag troor på Gudh
Fader Allmechtigan/
Himmelens och Jor-
dennes Skapare.

Och på Jesum Christum/
hans cenda Son wår Herra.
Hwilken affat år aff then hel-
ghe Anda/födder aff Jung-
frw Maria. Vinter vnder
Pontio Pilato/Korsfäster/
Dödher och begraffuen. Ne-
dherstighen til Helwetis / på
tridie daghen vpstånden igen
ifran the dödha.

Bp.

Jackalwas.

Du jackam Sub.
mellen wexas acti-
em jocko almem ja
adnemem skapui.

Ja Iesusin Christusin/
alte autan parnan / miian
Herrain. Kuti oflanum lei
tade passe Wäingsaste. Rie-
gatum neida Mariaf. Wij-
nastum Pontiusan Pilatus-
san wälene / räffinnaulicum /
wäluuskaitati tocko Helwitin.
Kälmad Wäiwen wasti pajas-
kiaggieli jappemeste.

Opstighen til Himbla / sit-
tiandes på Gudz Fadhers
Alzmechtiges högbra hand.
Lådhan igen kommandes til
at döma leffuandes och dödha.

Jagh troor på then helge
Anda. Ena helga almenneli-
ga Kyrkio / the Heligas sam-
fund. Syndernas förlätsel-
se. Rötzens Opståndelse. Och
winnerligie Lufft / Amen /

Till Gudz Budh.

Jagh är Herren tin Gudh.
Thet.

Kärri alnain / kiockani jub
mellen wexas acties reiffdes
kidan pällain. Täbbeld soen
kalk wasti pätedh duämemi
giade wie oid ja Japmidh.

Don jactam ai chan passe
wängsin. autem rista Kircs
kom / autem a hein pätemu
ham. suddä andagajam / äg
gie kiäggialwalam ja iken
häckam / Amen.

Jubmellen Läkem rechte.

Don leim tuun Herra Jub
mell. Thade

Thet Första.

Tu skale icke haffua fremman
de Gudhar för migh.

Thet Andra.

Tu skale icke missbruka
Herrans tins Gud; Namn/
Ty Herren skal icke låta ho-
nom bliffua ostraffat / som
hans Namn missbrukar.

Thet Tredie.

Tu skale helga Swilodagen.

Thet Fierde.

Tu skale hedra tin Fadher
och tina Modher / på thet tu
må länge leffua på Jordenne.

Then

Thade Bästas.

Todn ij kalka atnedh äckia
Submelide muun audast.

Thade Mubbe.

Todn ij kalka misßbrukide
tuun Herre Submellen nam-
mam / te **H**erre Submell ij
kalka suu tiptedh allma straffe-
ca jocko suun nammam misß-
brwke. Thade Kälmad.

Todn kalka haldid väinga-
dam päiwem.

Thade Neliad.

Todn kalka ätseed tuun
atkiem ja tuun ädnem / jätte
todn kalka kuellem äggiode wiesod äd-
nemem nalthe. ted.

Thet Fempte.

Tu skalt icke dråpa.

Thet Siette.

Tu skalt icke göra hoor.

Thet Siunde.

Tu skalt icke ståla.

Thet Otonde.

Tu skalt icke båra falske wite-
nesbörd emot tin Nåsta.

Thet Nilonde.

Tu skalt icke begåra tins
Nåstes Hws.

Thet Tilonde.

Tu skalt icke begåra tins
Nåstes Hustru/hans Tienare
eller tienarinno/oxa/åfna/el-
ler hwadh honom tilhörer.

Thæt Wifdadt.

Todn ij kalka koddedy.

Thadt Kwdat.

Todn ij kalka huāram taes
kadt.

Thæt Käckide.

Todn ij kalka swäladede.

Thadt Kackfat.

Todn ij kalka quaddet falske
sarnem kaimad wāstan.

Thadt Dickfat.

Todn ij kalka parckatede
kaimad käätem:

Thadt Läkadt.

Todn ij kacka parckatede
kaimad niunem / iinum swai-
sam jala ternom / woram / äj-
nam jala mi sutijn perre.

Dwadh säger nro Gudh om alla then-
na Dvdhen i

Thet säger han i

Jagh är HERren ein Gudh / en
Stard hempnare / som söker Fäder-
nars misgerningar in på Darnen / in
til tridie och fierde leedh / på them som
migh haata : Och gör barmhertighet
in til mång tusend / på them som migh
elsta / och hålla min Dvdh.

Om Döpet.

Där vth i hela Werldenna /
och prediker Ewangelium
allom Creaturoni. Then
tget troor och bliffuer döpt / han skal
warda Saligh : Men then ther icke
troor / han skal warda fördömd.

Migh

Maite Heru Zubmess jatta / kaitoi tai
buda pakoi pirra :

The soth tabm Jotta.

Mon leim tuun Heru Zubmess /
achta weras balctatäse socho öp-
pa ochi witnoid manai meelde / hästa
kälmathan ja neliathan Pällwin / siam
socho muum hattuid : Ja tackam ar-
moid mäcten tuhanna kärtan / siin /
socho muum ässi / ja anethi muu Buda
pakoid.

Ristitemen pirra.

Adgid ällus kaita Berol-
din / ja predikuit Ewanges-
lium kaitaitan ~~...~~ turcan /
Zuare socho jacta ia ristit ~~...~~ soth
kalka hiaddat sellon / munn ~~...~~ socho
ij iacte / soth kalka werreduadmitud. :
Mu^a

Migh är giffuin all mächte i Him-
melen och på Jordenne. Gäär jör
then skul vth/ och lærer alt Golt / och
döper them i Namn Fadhers / och
Sons / och then helge Andes : Lärans-
des them hålla alt thet iagh edher be-
fale häffuer. Och si / Jagh är när
edher alla daghar in til werldennes
ända.

Vthan en warder södder aff Wata
och Andanom / kan han icke ingå i
Gudz Rike. Thet som är sölt aff
Köte / thet är Köte / och thet som är
födt aff Andanom thet är Ande.

Om Christi Lefamen och Blodh.

Wäre Iesus Christus i
Matten / så han sörrådder
wardt / togh han Brödhett / tackadhe /
bröe

Mungin lei wäätetum kaska maacka
se almen ia ädnemen naltne. Wadzi
tara älkus / ia äppatiti kait ulmugid /
ia ristahitte siam / Aktien Nammin /
ia Parnen / ia than Pässe wängsan.
äppatitt siam atnede kaska maite mon
lein edim fiäctum. Ja wäine / mon
lein tisan lurne kaskai päiwis hästa
weraldan fiäctian.

Jäs ij wall achtal riegata fiägest
ia wängsaste ij sorn matte päst dh
Zubmellen källetun. Thadt locho lei
riegatam eggieft / te lei egate ia thode
locho lei riegatam Wängsaste / te lei
wängas.

Christusan Ruumahan ja Waran pirra.

Mia HERRRE JESU CHRISTUS
than ilan / käään häcki-
tui / waldt sorn Laipem / Kuiti /
151

bröd / och gaff sina Värjungar / och sa-
dhe: Zaghet och äter / thetta är min
Testamen som för edher vthgiffuin war-
der / thetta görer til min äminnelse.

Sammalunda togh han och Kal-
ken / tackadhe / gaff them / och sadhe :
Dricker här aff alle / ty thetta är min
Blodh / som är thes uria Testamen-
pens / hwilken vthgutin warder för
mångom / til syndernas förlåtelse /
så offta som I thet gören / så görer thet
til min äminnelse.

Word Läsningar.

Hes daghen litta til ti gh Her-
re / och tu gifuer them maat
sinom tidh / tu vpläter ti-
na hander / och alt thet som leffuande är
måttat til behagelighet.

Ahra wari Fadrenom och So-
ne-

täl tabam / ja watti äppatasswainast-
das / ja jatti: Walid ja pärridh/
thadē lei muun ruumai / socko tilan ai-
dastē lei älkuswat tetum / tabm taidide
muun muitutan.

Nau ai walid sohn Kalkem / kytti/
watti siin / ja jatti: Juclidē taste kai-
la / thadē lei muun warra / socko lei
thadē äda Testamentet / kuni älkusni-
ärkotum lei maddasiin / suddä anda-
gassan / nau tauffiai kää tija tabm
taclapedide / te talid tabm muun
muitutan.

Buorne Lägutassa.

Sikoi tielme kiäcki tuun quä-
to HERra / ja todn watta
perckoid siin recht aiken / todn
pajasrapa kädastē / ja kailaid
buaäkaid wiesoid kalluita todn.

Kyttulas Ucliam ja Parnain
B ja

nom och then helga Anda / såsom thet
warit haffuer aff begynnelsen och nu
och altidh / ifrån ewigheet och til e-
wigheet / Amen.

Fadher wår etc.

Wilsigne oss Herre Gud / och thes-
sa tina Gåffuor / som tu oss til
Kropsens uppehålle / mildeliga förlåne
haffuer / Giff oss tina helgha Nåd /
at wi them skälige / och vthan tin för-
törueelse nyttia och bruka måghe / Ge-
nom tin Son I Esu[m] Christum wår
Herra / Amen.

Tacksåhelse effter Måltidh.

Fader O E Kranom / ty han är
godh / och hans Mildheet warar i
ewigheet. Han giffuer Diuren sina
födho / Och Korpungomen som ropa
til honom. Ahra wårt Fadhernom
och Sonenom / etc. Ja-

Ja than passe Waingsin / naufoete
thade lei abaimost / ja dalle / ja fer-
taiker / ikest ja hassa ikenaimun /
Amen.

Acte misan etc.

Sugnete misam Herra Jubmelt/
ja taite tuun waffallackaid /
maide todn miin / misan ruumahan
piebmom wallasachte / waffam lei /
watte miin tuun walles armeid / jatte
misa taite rehto ja allma tuu richu-
massa neccibb ja tapatepe. Kiada
tuun pannen JEsusan / Christusan /
misan HErran / Amen.

Kyttulas.

Ryttulas HErrre Jubmellan /
Ote sofn lei puarre / ja suun puar-
rwada orru ikenaimun / sofn wadda
Juttusidan sia piebmom / ja Karrana-
ankiuckatan socko fiorfuro suun qrdai-
b. Kyttulas Actiam ja Pormain / etc.

Fadher wår / etc.

Wzi tacke tigh kåre Himmelske Fa-
dher / för alla tina wålgernin-
gar / och eenfannerliga för thessa tina
Gåffuor / som wi aff tina mildheet
vndfångit haßue / och bidhie tigh om
tin helgha Nadh / at såjom Kroppen
sin Lefameliga Spis / ther han medh
vpphålles / annammat haßuer / må
oet så Sielen medh tin helga Ord al-
lestådes wedherqweckt warda. Ge-
nom tin Son / IEsu Christum /
wår HERRA / Amen.

Om Morgonen een Bön.

Igh tackar tigh / min Himmelske
Fadher / genom IEsu Christum
tin elskeligha Son / at tu mig i thes-
so Natte / för all Skadha och Farlig-
heet / så nadeligha bewarat haßuer /
och

Ackie mijan / etc.

Mila kyttebb tuum rackes almen
ackie / kaika tuun puäären tacka-
men audast / ja ainas tai tuun wattall-
tackai audast / maide mijsa tuun wäl-
leswädast äggium leppe / ja rackab
tuum / tuun armoi pirra / Jätte nau-
koekte ruumai piebmäps äggium lei
mainan soin dail piebmaturwo / nau ai
nappo mailan sello tumi pakooi wiesu-
li. Kiada tuun varnen Jesusan Chri-
stusan / mijan Herran / Amen.

Jstetes rackalwas.

MOm kyttebb tuum / muun rackes
almen ackie / kiada Jesusan Chri-
stusan tuun rackes parnen / jätte todi
muun than wan kakaist skataist ja wad-
doist / nau wällasachte warialem leit /
ta

och bedher tigh / at tu och i thenna
Dagh wårdighas bewara migh / för
Synder och allt ondt / at mitt Leffuer-
ne och alla mina Gernitgar / måge tigh
behagelighe wara / Ty iagh besaller
migh / min Krop och Siäl / och altsam-
mans i tina Händer / Tiu helige En-
gel ware medh migh / at then ondt
Fienden icke får någhon macht medh
migh / Amen.

Om Affeonen een Bön.

Iagh tackar tigh min Himmeleste
Fadher / Genom Jesum Chris-
tum tin elskeligha Son / at tu migh
i thenna Daggh så nådeligha bewarar
haffuer / och bedher tigh / at tu wer-
digas förlåta migh alla mina synder /
och migh i thenna Nat / nådeliga be-
wara / Ty iagh besaller migh / min
Krop och Siäl / och altsammans i ti-
na

Ja räclam tuum / lätte todn ai than päi-
ren muu wariala suttwidist ja lailaiff
pahaiff / lätte muun wiesomai ja lai-
ka muun wiendo le tudin puarren. Te
mon kuadam tudin / muun runwaham
ja selom ja laila buääka tuun lädin
tuun pass Engel lege muun lutne / lä-
te thadt h värno perckilai ij maidel
mautaid äggio paleten muun / Amen.

Adetes räclawas.

MOm kottam tuum / muun rädes
almen ackie / kiada JEsusan
Christusan tuun rädes Parnen / lätte
todn muun than päitren nau wälla-
sachte warialam leii / ja räclam tuum /
lätte todn watta laila muun suttwaid
andagasin / ja wariale muun than isan.
Te mon kuadam muun ruumahäm ja
selom / ja laila buääka tuun lädin / tuun
passe

na Händer / En helghe Engel ware
medh migh / at then onde Fienden icke
får någhon macht medh migh / Amen.

Een liten Barna Bön.

HERRE Gudh Himmelske Fadher /
Wij bidhie tigh / genom tin elste-
ligha Son IESUM Christum / Förlå-
na oss tin helga Nåd / at wij i en råde
Troo / godha Tucht och Läro / daghe-
ligha förökas måghe / och at tu oss wå-
ra Förältrar och Esverheet / i dagh
för alla swader / olycko och alle onde /
nådeligha beskydda och bewara wille /
Amen.

Förlåne oss Gudh så nådheligh /
Fridh i wåra daghar / En ingen år
på Jorderist / Then Dfridh kan förtæ-
gha / Behan tu allena.

Gudh

passē Engel lege myunt luttne / sätte
thade hwätne perkilai ii maides man-
taid äggio päielen myun / Amen.

Ahta vga managian räkalwas.

HERRa Zubmell almen actie / miisa
räkalab tuun / kiada tuun rädes
Parnen Jesusan Chriisusan / watte
miin-tuun wälles armoid / sätte miisa
achtan rechta äskalwasan ja äppatase-
san päiwepäiwän puärranepe / ja sätte
te todn miisan actiid ja Öfwerheitam
ödnin laikaißt succwädist / elyfoiß ja
laikaißt pahaißt wargiata ja wariata /
Amen.

Watte miin Zubmell raffem laikai
miisa päiwii / te ille achtal ädne-
men naltne / thade joeko matta waldyd
ödrassem / musto todn wall.

Zub-

Gudh gifwe wår om Drottning
och all Öffverheet / Fridh och gode
Regement / At wit vnder henne / Jte
rolighe och stilla lessuerne föra måghe /
I all Gudachtigheet och Ährligheet /
Amen.

Gudh giff Fridh i tino Lande /
Lycko och saligheet i alla Ständer.

D Kene Gudh Lamb ofskuldige /
på Korset för oss slachtat / Alltidh
befunnen toligh / Ehuru tu wast för-
achtat / Våra synder haffwer tu dra-
ghe / Döddhen och Helwetit nedher-
slaghe / Förbarma tigh öffwer oss / o
Jesu:

Giff oss tin ewigha fredh / o Jesu.

W Åka öffwer oss / kåre Himmel-
ste Fadher / och bewara oss för then
lystigha Frestaren / som alltidh omkringh går /
sötians

Tubmell watte misan Drättningin
ja kait Öffwerhetin / raffem ja puärem
Regementam / läte misa suun wälene
autam juollo ja kiappes viesomem täll-
wäbb / kait Tubmellen palon ja puärre-
wädan / Amen.

Tubmell watte raffem tuun Landin /
Lndom ja salom kaitaitan stataitam.

S Tubmellen rainas labbes / mai-
netepm rässi misan audast lap-
mam / fertaiken killim / kocte todn
tallastuwii / misan suetwäid leij todn
wärdam / lapmemem / ja Helwitam
wäluusnieidam / lege armoi paielen
misan / o JESU.

Wate misn tuun isken raffem / o JESU .

Räise paielen misan rackes almen
Ackie / ja wariale misam eate hwätnost
peräilast / jocko fertaiken pirra manna /
äsa

såkiandes hwem han vpstuka kan / Giff oss
nådhenā / at wij måghe honom medh een sta-
digh Troo manligha emoot stå / och i thenna
Natt vnder ditt Bestårn trygge och roolighe
hwilas / Genom tin Son / Jesum Chri-
stum / wår HERra / Amen.

HERren welsigne oss och beware
oss / HERren vpluse sitt Ansichte
öfwer oss och war oss nådeligh / Her-
ren wände sitt Ansichte til oss / och gif-
we oss en ewigh fridh / I namn Fa-
ders och Sons och thens helge An-
des / Amen.

DHERre Gudh aff Himmelriq / Giff
oss nådh til at prisa tigh / Och sättia
all wår troo ther til / At tu åst bådhe godh och
mil.

DJesu Christ som mandom togh / Læe
oss altydh komma ihugh / Tin bittra dödh och
reena ord / i them wij äre salighe giord.

D

äha soen skäide soen matca skällie / watte mijn
armoid / jätte mijsa suun wästan mattep and
taina natnos äskalwasaina heuseede / ja ehan
ijan tuun famoi wältne juollode wäingeadhe/
fiada tuun Parnen JEsusan Christusan /
mijan HERa / Amen.

HERa siugneta mijam / ja wari-
ale mijam. Herra kiucki aradude
paielen mijan / ja lege mijn armoi.
Herra jorckale aratauffe mijan qwai-
ko / ja watte mijn iiken raffem / Ac-
tien nammin / ja Parnen ja ehan pas-
se Wängsan / Amen.

D HERre Jubmell almen lälleton / Wat-
te mijn armoid spitted tuum / Ja peiad
kail mijan tärffwom taitah / Jätte todn lei se
puarre ja wälles.

D JEsu Christ jocko älmairwäädam
allaste waldij / Tipte myam fertaitem vhiull-
massan atnet / Tuun karras sijnmemem ja rai-
nas pakoid / Taine kätne mya leppe sall-
hiadtam.

O helge Ande giff oss ein nådh/ Ac wif
aldrigh gâå off tite råd/ Wårdigas wara
wåre bestånd / Gudh Fadher / Son och then
helge And.

Joh. 3. cap. v. 16.

Så ålskadhe Gudh Werlden / at han
wêhgaff sin Enda Son / at hwar och een som
troor på honom / skal icke förgåå / wthan få
ewinnerlighie Liff.

Prentat i Upsala
aff Estil Nasson/
Åhr 1638.

O Pässe Wäingas wotte miñ tuun
armosid/ Jätte miñ äppe tiasete / Tuun ras
dijst/ Jumellen Aelie/ Parne/ ja thade Pässe
Wäingas.

Joh. 3.c. v. 16,

Ze ästij Jubmell nau weraldam / jätte
soen älluswatti auta parneps/ taxa jätte fe-
ra luti/ jocko sutiñ jacka/ ij soen lalla tappa-
si pääcted/ muetto wall äggiode ijfen häckam.

Rv. Katekism. 2

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 101 9042

Eimif-

